

УДК 351.77:004.8:614.2:616.89

А. С. Осмак,
 д. філос. з публічного управління та адміністрування,
 доцент кафедри національної економіки та публічного управління,
 Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
 ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-1960-8353>
 О. В. Карпенко,
 д. держ. упр., професор,
 завідувач кафедри національної економіки та публічного управління,
 Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9301-7973>
 П. С. Шпига,
 к. т. н., доцент кафедри національної економіки та публічного управління,
 Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9871-1921>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.8.567

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ ОХОРОНИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

A. Osmak,
 PhD in Public Management and Administration, Associate Professor,
 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (Kyiv, Ukraine)
 O. Karpenko,
 Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (Kyiv, Ukraine)
 P. Shpyha,
 PhD in Technical Sciences, Associate Professor,
 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (Kyiv, Ukraine)

INTELLECTUAL TOOLS FOR SAFEGUARDING THE MENTAL HEALTH OF THE POPULATION OF UKRAINE

У статті здійснено науково-теоретичне обґрунтування необхідності застосування інтелектуальних інструментів охорони ментального здоров'я населення України. Встановлено, що сучасна система охорони здоров'я функціонує в умовах перевантаження, дефіциту ресурсів і обмеженого доступу населення до медичних послуг. Обґрунтовано, що інструменти штучного інтелекту можуть виступати ключовим чинником підвищення результативності, адаптивності та стійкості системи охорони ментального здоров'я. Визначено основні напрями застосування інтелектуальних інструментів, зокрема у сфері діагностики, прогнозування, терапії та надання медичних послуг. Доведено доцільність переходу від фрагментарного використання цифрових технологій до формування інтегрованої цифрової екосистеми охорони ментального здоров'я, що забезпечує безперервний цикл обробки даних і прийняття державно-управлінських рішень. Акцентовано на необхідності застосування підходів "data-driven governance" та "evidence-based policy" як концептуальної основи модернізації механізмів вироблення державної політики у сфері охорони ментального здоров'я. Визначено, що використання аналітики великих даних і прогностичних моделей сприяє підвищенню обґрунтованості державно-управлінських рішень, оптимізації ресурсів і забезпеченню раннього виявлення психічних розладів.

The article substantiates the theoretical and methodological foundations for the integration of artificial intelligence tools into the public administration system in the field of mental health protection in Ukraine under conditions of war and post-war recovery. The relevance of the study is determined by the large-scale growth of psycho-emotional disorders among the population caused by prolonged military actions, including post-traumatic stress disorder, anxiety, depression, and related mental health conditions among both civilians and military personnel. The study emphasizes that the increasing burden on the healthcare system, destruction of medical infrastructure, shortage of qualified specialists, and growing demand for psychological assistance require the formation of a new model of public governance based on digital transformation and data-driven decision-making.

The purpose of the article is to provide a scientific and theoretical justification for the necessity of applying intelligent tools in the mental health protection system of the population of Ukraine. Based on the analysis of contemporary domestic and international scientific discourse, it is established that artificial intelligence is increasingly used in diagnostics, predictive analytics, digital therapeutics, telemedicine, and decision support systems. However, the issue of their systemic integration into the mechanisms of public administration remains insufficiently developed.

The article proposes a comprehensive public governance framework for integrating AI tools into the mental healthcare system, covering strategic, operational, and personalized levels of management. Particular attention is paid to the use of machine learning, natural language processing, large language models, predictive risk assessment systems, intelligent chatbots, and digital cognitive behavioral therapy platforms. It is argued that these technologies enable early detection of mental disorders, optimization of resource allocation, personalization of services, and improvement of evidence-based policy implementation.

The study proves that the integration of AI technologies should be considered not merely as a technological innovation, but as a systemic managerial instrument aimed at ensuring resilience, adaptability, transparency, and effectiveness of public policy in the field of mental health protection. The proposed conceptual framework forms the basis for the development of an integrated digital ecosystem capable of strengthening the institutional capacity of public authorities in Ukraine.

Ключові слова: публічне управління, ментальне здоров'я, штучний інтелект, системний підхід, цифрові сервіси.

Key words: public administration, mental health, artificial intelligence, systems approach, digital services.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Тривалі воєнні дії спричинили глибоке психоемоційне виснаження населення, що спричинює суттєве зростання навантаження на діяльність закладів охорони здоров'я України. Повномасштабна війна призвела до різкого збільшення кількості випадків посттравматичних стресових розладів (далі — ПТСР), тривожних і депресивних станів та інших порушень ментального здоров'я, що охоплюють як цивільне населення, так і військово-вослужбовців.

За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (далі — ВООЗ), приблизно 25% населення України можуть страждати на ПТСР, а ще близько 57% перебувають у групі ризику розвитку цього розладу [1]. Водночас, згідно з оцінками ВООЗ щодо країн, які зазнали воєнних конфліктів, близько 22% населення мають психічні розлади різного ступеня тяжкості, що у випадку України може становити до 9,6 млн осіб [2]. Результати сучасних емпіричних досліджень також підтверджують високий рівень поширення психічних розладів: частка осіб із симптомами депресії може досягати 54,8%, тривожних розладів — до 33,4%, а ПТСР — до 41,2% серед окремих груп населення [3].

Дані Міністерства охорони здоров'я України свідчать про стале зростання кількості звернень за психологічною допомогою та діагностованих випадків ПТСР. Зокрема, у 2023 році в Електронній системі охорони здоров'я eHealth було зафіксовано понад 23 тис. випадків ПТСР, а у 2024 році порівняно з відповідним періодом 2021 року їх кількість зросла майже вдвічі [4]. Це свідчить як про підвищення рівня виявлення, так і про реальне збільшення психоемоційного навантаження на населення.

Особливої актуальності набуває проблема забезпечення ментального здоров'я військових, які повертаються до цивільного життя. Процеси реінтеграції ветеранів супроводжуються складними психоемоційними викликами, включаючи посттравматичні стани, труднощі соціальної адаптації та порушення емоційної стабільності. Враховуючи масштаб залучення населення до воєнних дій, ця проблема має довгостроковий характер і потребує системного вирішення в межах заходів з реалізації державної політики України.

Водночас система охорони здоров'я функціонує в умовах суттєвого перевантаження, що посилюється руйнуванням медичної інфраструктури, обмеженням доступом до послуг та зростанням потреб населення щодо захисту, відновлення та збереження ментального здоров'я. За даними ВООЗ, значна частина населення відзначає погіршення доступу до медичних послуг, а медичні працівники працюють в умовах підвищеного стресу та ресурсних обмежень [5]. Дефіцит кваліфікованих спеціалістів, у поєднанні зі зростанням кількості пацієнтів, формує структурний дисбаланс системи охорони ментального здоров'я. У цьому контексті інструменти штучного інтелекту набувають особливого значення як засіб компенсації кадрового дефіциту, оптимізації процесів надання послуг та підвищення ефективності управлінських рішень, що разом має забезпечити масштабованість сервісів, впровадити механізми раннього виявлення психічних розладів, реалізувати персоналізовані підходи до лікування та профілактики, а також підтримати прийняття рішень на основі даних.

Тож виникає потреба у формуванні нової моделі публічного управління, яка базується на інтеграції інструментів штучного інтелекту (далі AI — artificial intelligence) як ключового елементу цифрової трансформації, здатного забезпечити стійкість, адаптивність та ефективність системи охорони ментального здоров'я в умовах воєнного та післявоєнного розвитку України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасний науковий дискурс щодо інтеграції інструментів штучного інтелекту у сферу охорони ментального здоров'я характеризується поступовим переходом від фрагментарного використання окремих цифрових та інтелектуальних рішень до формування комплексних технологічно-управлінських систем, здатних забезпечувати безперервність надання медичних послуг, масштабованість та підвищення ефективності публічного управління. Особливу увагу в дослідженнях приділено поєднанню лікувально-профілактичних, діагностичних, аналітичних та управлінських функцій штучного інтелекту в єдиній цифровій екосистемі охорони здоров'я України.

У вітчизняному науковому дискурсі проблематика використання цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту у сфері охорони ментального здоров'я формується переважно на перетині медичних, психологічних досліджень та наукових робіт в галузі публічного управління, із поступовим зсувом у бік системного бачення цифрової трансформації. Особливого розвитку ця тематика набула після 2022 року, коли різке зростання психоемоційного навантаження на населення актуалізувало потребу у масштабованих, технологічно підтриманих рішеннях. Так, у дослідженні Л. Кіро, А. Урбанович, М. Зака наголошується, що відновлення психічного здоров'я осіб із посттравматичними розладами потребує тривалого та системного моніторингу стану пацієнтів, що фактично обґрунтовує необхідність впровадження цифрових систем безперервного спостереження та аналітики даних як основи сучасних AI-рішень [1]. Водночас, Р. Готто та співавтори зазначають, що телемедицина та дистанційне консультування дедалі більше визнаються ефективним інструментом для спеціалістів, що дозволяють їм надавати медичні послуги без логістичних труднощів, пов'язаних із перебуванням у районі, що постраждав від конфлікту [7]. Також варто зазначити, що повноцінне впровадження телемедицини та інтелектуальної системи підтримки клінічних рішень, системи обробки великих даних, запровадження етичних засад використання технологій штучного інтелекту та інструментів на основі даних визначено як завдання розвитку системи охорони здоров'я України на період до 2030 року [6].

Серед зарубіжних досліджень, зокрема у сфері охорони ментального здоров'я, значна частина авторів фокусується на використанні інтелектуальних чат-ботів та цифрових терапевтичних платформ. Зокрема, у роботі Х. Лі та співавторів підкреслюється, що інтелектуальні розмовні агенти здатні покращувати показники ментального здоров'я та розширювати доступ до медичної допомоги [8]. Подібні висновки містяться у дослідженні С. Ніахар та Х. Ванга, де зазначається, що використання чат-ботів для підтримки психічного здоров'я є перспективним напрямом, здатним підвищити доступність і ефективність допомоги, що підтверджує доцільність їх інтеграції у публічні сервіси [9]. У свою чергу, К. Фенг та співавтори наголошують, що чат-боти на основі штучного інтелекту мають значний потенціал для вирішення проблем ментального здоров'я та сприяють здоровій поведінці серед підлітків та молодих людей, а також забезпечують масштабовану та доступну підтримку психічного здоров'я [10].

У межах діагностичного напрямку дослідження демонструють високий потенціал алгоритмів машинного навчання для раннього виявлення психічних розладів. Так, у роботі Дж. Жу та співавторів зазначають, що моделі на основі великих мовних моделей здатні за ефективністю суттєво перевершувати традиційні інструменти скринінгу [11]. Аналітичний потенціал штучного інтелекту розкривається у дослідженнях, присвячених використанню великих даних та предиктивної аналітики. У роботі Я. Ні та Ф. Жіа підкреслюється, що AI-системи охоплюють процеси скринінгу, моніторингу, профілактики та клінічної освіти. Водночас зазначається, що такі системи дозволяють виявляти приховані закономірності у поведінкових та медичних даних, формуючи основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [12].

Окремий напрям досліджень пов'язаний із використанням генеративного штучного інтелекту у сфері ментального здоров'я. У роботі Т. Хулла та співавторів наголошується, що генеративні AI-системи забезпечують доступну, залучаючу та ефективну підтримку ментального здоров'я, що розширює можливості цифрових терапевтичних інтервенцій [13]. Водночас у наукових роботах акцентується увага на необхідності врахування етичних, соціальних та управлінських аспектів використання штучного інтелекту. Так, у дослідженні Д. Юоу та співавторів підкреслюється, що ефективність таких систем значною мірою залежить від забезпечення інформаційної та емоційної підтримки, персоналізації, конфіденційності та управління кризовими ситуаціями, та вказується на необхідності формування комплексних механізмів публічного управління, які б забезпечували баланс між технологічною ефективністю та безпекою користувачів. [14]

На основі проведеного аналізу сучасних наукових досліджень можна констатувати, що інструменти штучного інтелекту вже активно застосовуються у сфері ментального здоров'я як засоби лікування, профілактики, діагностики та аналітики. Разом із тим, попри значний прогрес у розробці та впровадженні технологічних рішень, у науковій літературі недостатньо розкрито питання системної інтеграції цих інструментів у галузь публічного управління, зокрема щодо формування цілісних державно-управлінських моделей, що поєднують технологічні, інституційні та сервісні компоненти. Це визначає необхідність подальших досліджень у напрямі розроблення комплексних підходів до інтеграції штучного інтелекту у сферу охорони ментального здоров'я населення.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є науково-теоретичне обґрунтування необхідності застосування інтелектуальних інструментів охорони ментального здоров'я населення України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасні трансформаційні процеси публічного управління характеризуються активним впровадженням цифрових технологій, серед яких особливе місце займають інструменти штучного інтелекту як ключовий чинник переходу до моделі управління на основі даних (data-driven governance). У сфері охорони ментального здоров'я ці процеси набувають особливої актуальності в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення, коли традиційні

інституційні механізми виявляються обмеженими у здатності ефективно реагувати на масштабні та динамічні виклики, пов'язані зі зростанням психоемоційного навантаження у населення України. У цьому контексті інтеграція інструментів штучного інтелекту виступає не лише технологічною інновацією, але й системним управлінським засобом, що потребує переосмислення підходів до організації, координації та регулювання процесів надання медичних послуг у сфері охорони ментального здоров'я.

Нині у галузі публічного управління повсюдно простежується тенденція переходу від фрагментарного впровадження цифрових рішень до побудови інтегрованих цифрових екосистем, у яких інструменти штучного інтелекту функціонують як взаємопов'язані компоненти єдиного інформаційно-аналітичного середовища, що забезпечує безперервний цикл обробки даних — від їх збору (сенсорні мережі, електронні медичні записи, цифрові платформи) до аналітики (машинне навчання, предиктивні інструменти), формування рекомендацій (системи підтримки прийняття рішень) та реалізації управлінських і клінічних інтервенцій. Водночас інтеграція таких інструментів супроводжується низкою складних завдань управлінського характеру, пов'язаних із необхідністю забезпечення інтегрованості інформаційних систем, захисту персональних даних, стандартизації алгоритмів, регулювання їх використання та формування відповідних інституційних механізмів. Особливої ваги набувають питання довіри до AI-рішень, етичності їх застосування, а також забезпечення балансу між автоматизацією та збереженням ролі людського фактору у прийнятті критично важливих рішень у сфері охорони ментального здоров'я населення України.

Інтеграція інструментів штучного інтелекту в систему охорони ментального здоров'я потребує формування багаторівневої моделі управління, що охоплює стратегічний (формування державної політики та нормативно-правового забезпечення), операційний (організація надання послуг та управління ресурсами) та персоналізований (взаємодія з пацієнтом) рівні. Така модель має забезпечувати узгодженість дій різних суб'єктів, ефективний розподіл ресурсів та досягнення цільових показників і формує рамку інтеграції інструментів штучного інтелекту у сферу охорони ментального здоров'я населення України.

Основою управлінської діяльності у сфері охорони ментального здоров'я як складної відкритої соціально-економічної системи має, на нашу думку, виступати системний підхід, що включає множини взаємопов'язаних елементів: органів охорони здоров'я, медичних установ, цифрових платформ, інструментів штучного інтелекту, користувачів (пацієнтів і фахівців) та інформаційні потоки. У межах цього підходу інструменти штучного інтелекту розглядаються не як ізольовані технологічні рішення, а як інтегровані компоненти єдиної цифрової екосистеми ментального здоров'я, що забезпечують безперервність процесів збору, обробки, аналізу даних і прийняття управлінських рішень. Системний підхід дозволяє ідентифікувати структурні зв'язки між технологічними (дані, обробка, сервіс, інтерфейс) та управлінськими рівнями, а також визначити механізми їх узгодження.

Публічне управління на основі даних визначає концептуальну основу переходу від традиційних моделей до моделей великих масивів даних (клінічних, поведінкових, соціальних), які обробляються за допомогою алгоритмів

машинного навчання та аналітичних систем, а також забезпечують: підвищення точності прогнозування (зокрема ризиків ПТСР, депресії, суїцидальної поведінки); оптимізацію розподілу ресурсів; персоналізацію медичних послуг; підвищення результативності державної політики. Водночас такий підхід актуалізує питання якості даних, їх стандартизації, інтегрованості та захисту. Публічне управління, засноване на доказах (evidence-based policy) акцентує увагу на необхідності використання обґрунтованих даних та емпіричних доказів у процесі формування та реалізації державної політики. Застосування цих підходів має забезпечити підвищення обґрунтованості державно-управлінських рішень, мінімізацію ризиків впровадження неефективних технологій та вироблення адаптивної державної політики, здатної реагувати на динамічні виклики воєнного та післявоєнного періоду.

Інструменти штучного інтелекту у сфері охорони ментального здоров'я доцільно розглядати як взаємопов'язані компоненти багаторівневої цифрової екосистеми, що забезпечує безперервний цикл публічного управління, який охоплює етапи виявлення, прогнозування, інтервенції та прийняття державно-управлінських рішень. Така логіка відображає принципи публічного управління на основі даних та формує основу для переходу від реактивної до проактивної моделі функціонування, здатної забезпечувати раннє реагування на ризики, адаптивність та стійкість системи охорони ментального здоров'я.

Ключову роль у сфері охорони ментального здоров'я відіграють цифрові діагностичні інструменти штучного інтелекту, які забезпечують первинне виявлення психоемоційних порушень на основі аналізу різномірних даних. Застосування технологій обробки природної мови NLP (Natural Language Processing) та LLM (large language model) моделі відкривають можливості для автоматизованого аналізу текстових і мовленнєвих даних з метою ідентифікації маркерів депресії, тривожності та посттравматичних станів, що дозволяє формувати системи раннього виявлення психічних розладів на рівні публічних цифрових сервісів, інтегрувати механізми автоматизованого скринінгу у національні цифрові платформи, а також підвищувати ефективність профілактичних програм шляхом своєчасного виявлення відповідних груп ризику.

Прогностичний компонент інструментів штучного інтелекту забезпечує перехід від фіксації стану до оцінки ризиків та моделювання сценаріїв розвитку психічних розладів. Використання моделей машинного навчання дозволяє прогнозувати ймовірність виникнення суїцидальної поведінки, посттравматичних розладів та інших психічних порушень на основі комплексного аналізу клінічних, соціальних та поведінкових даних. Це створює передумови для формування превентивної політики, орієнтованої на системний цифровий ментальний скринінг, виявленні та попередженні кризових станів, а також забезпечує можливість оптимізації розподілу ресурсів відповідно до прогнозованих потреб. Поведінкова аналітика, що базується на аналізі цифрових слідів користувачів, доповнює зазначені можливості, дозволяючи здійснювати динамічний моніторинг психоемоційного стану населення та оцінювати ефективність реалізованих програм.

Терапевтичні інструменти застосування штучного інтелекту відіграють ключову роль у забезпеченні без-

посереднього надання медичних послуг та реалізації інтервенцій. Інтелектуальні чат-боти, здатні здійснювати первинне консультування, психологічну підтримку та навігацію у системі надання медичних послуг, дозволяють суттєво розширити доступ до допомоги, особливо в умовах дефіциту кваліфікованих фахівців. Їх інтеграція у державні цифрові платформи забезпечує безперервність підтримки та знижує бар'єри звернення за допомогою, що має важливе значення для формування людиноцентричної моделі публічного управління. Водночас цифрові платформи когнітивно-поведінкової терапії забезпечують впровадження стандартизованих, доказових методів лікування у масштабах всієї країни, що сприяє підвищенню якості медичних послуг у сфері охорони ментального здоров'я, зниженню їх вартості та забезпеченню рівного доступу до терапевтичних інтервенцій та виступає механізмом масштабування щодо впровадження ефективних практик та підвищення резильєнтності.

Особливе значення у запропонованій рамці мають системи підтримки державно-управлінських рішень (Decision Support System, DSS), які забезпечують інтеграцію даних, аналітики та управлінських процесів. Використання DSS має здійснювати комплексний аналіз ситуації у сфері охорони ментального здоров'я, моделювати сценарії розвитку та формувати рекомендації для прийняття стратегічних рішень, що сприятиме підвищенню обґрунтованості механізмів вироблення державної політики, забезпеченню ефективної міжвідомчої координації та оптимізації державно-управлінських процесів. Аналітичні панелі, що забезпечують візуалізацію ключових показників у режимі реального часу, створюють інструмент оперативного моніторингу та контролю, підвищують прозорість і підзвітність діяльності органів охорони здоров'я, а також забезпечують можливість швидкого реагування на кризові ситуації.

Таким чином, запропонована класифікація державно-управлінської рамки цифрових інтелектуальних інструментів відображає їх системну роль та формує концептуальну основу для побудови інтегрованої моделі публічного управління у сфері охорони ментального здоров'я населення України, ключовою характеристикою якої є поєднання технологічних функцій інструментів із логікою управлінського циклу, що дозволяє забезпечити безперервність процесів, їх адаптивність та результативність, а також сприяє переходу від фрагментарного аналізу окремих технологій до їх системного застосування як інфраструктурного елементу діяльності органів публічної влади в Україні.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи одержані результати, слід констатувати, що трансформація сучасного публічного управління в умовах високої динаміки соціально-економічних процесів, технологічної турбулентності та експоненційного розвитку штучного інтелекту об'єктивно потребує переходу до стратегічно орієнтованої, прогностично обґрунтованої та інтелектуально-забезпечувальної діяльності органів публічної влади щодо охорони ментального здоров'я населення України. Доведено, що поєднання стратегічного планування, регуляторного аналізу впливу та алгоритмічних інструментів штучного

інтелекту формує нову якість результатів (продуктів) вироблення державної політики України, у якій прогнозування стає невід'ємним елементом прийняття державно-управлінських рішень. Інституційне впровадження прогностичних інтелектуальних систем дозволяє забезпечити узгодженість нормативних актів із стратегічними цілями держави, підвищити обґрунтованість регуляторних ініціатив, скоротити часові лаги між виникненням проблеми та її правовим врегулюванням, а також посилити прозорість і підзвітність процесу формування державної політики.

Водночас встановлено, що попри зростання уваги до цифровізації публічного управління та стратегічного планування, проблематика інтеграції прогностичних інструментів і штучного інтелекту у сферу охорони ментального здоров'я залишається фрагментарно опрацьованою як у вітчизняному, так і в міжнародному науковому дискурсі. Це зумовлює необхідність подальшого розвитку цілісної теоретико-методологічної моделі, яка поєднує правові, управлінські та технологічні компоненти в єдину екосистему охорони ментального здоров'я України.

Обґрунтовано, що формування інтелектуалізованої, прогностично-орієнтованої державної політики у сфері охорони ментального здоров'я виступає не лише інструментом підвищення якості публічного управління, але й ключовою передумовою забезпечення стійкості держави в умовах збройної агресії проти України. Саме інтеграція стратегічного бачення, інституційних механізмів координації та сучасних інтелектуальних технологій визначає перспективний вектор розвитку державного регулювання у сфері охорони ментального здоров'я населення України.

Література:

1. Kiro, L., Urbanovych, A. & Zak, M. Intervention impact on quality of life in Ukrainians with post-traumatic stress disorder. *BMC Psychol* 12, 601 (2024). DOI: <https://doi.org/10.1186/s40359-024-02109-6>
2. Scaling-up mental health and psychosocial services in war-affected regions: best practices from Ukraine. World Health Organization, 2022. URL: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/scaling-up-mental-health-and-psychosocial-services-in-war-affected-regions--best-practices-from-ukraine> (Дата звернення: 19.03.2026).
3. Yasenok V, Baumer A, Petrashenko V, et al. Mental health burden of persons living in Ukraine and Ukrainians displaced to Switzerland: the mental health assessment of the Ukrainian population (MAP) studies. *BMJ Global Health*. 2025;10:e019557. DOI: <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2025-019557>
4. Куришко Діана. Проблеми з ВЛК і мобілізація медиків. Інтерв'ю міністра Віктора Ляшка. BBC Україна, 20 червня 2024 <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cyeejn44xr3o> (Дата звернення: 19.03.2026).
5. Three years of war: rising demand for mental health support. World Health Organization, 2025. URL: <https://www.who.int/czechia/news/item/24-02-2025-three-years-of-war-rising-demand-for-mental-health-support-trauma-care-and-rehabilitation> (Дата звернення: 19.03.2026).

6. Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025—2027 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2025 р. № 34-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80#Text> (Дата звернення: 19.03.2026).

7. Goto R, Pinchuk I, Kolodezhny O, et al. Mental health services in Ukraine during the early phases of the 2022 russian invasion. *The British Journal of Psychiatry*. 2023;222(2):82-87. DOI: doi:10.1192/bjp.2022.170

8. Li, H., Zhang, R., Lee, YC., Kraut, R., Mohr, D. (2023). Systematic review and meta-analysis of AI-based conversational agents for promoting mental health and well-being. *npj Digit. Med.* 6, 236 (2023). DOI: <https://doi.org/10.1038/s41746-023-00979-5>

9. Nyakhar, S. N., Wang, H. (2025). Effectiveness of artificial intelligence chatbots on mental health & well-being in college students: a rapid systematic review. *Frontiers in Psychiatry* 16:1621768. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2025.1621768>

10. Feng, X., Tian, L., Ho, G., Yorke, J., Hui, V. (2025). The Effectiveness of AI Chatbots in Alleviating Mental Distress and Promoting Health Behaviors Among Adolescents and Young Adults: Systematic Review and Meta-Analysis. *Journal of Medical Internet Research*. 2025;27:e79850. DOI: <https://doi.org/10.2196/79850>

11. Zhu, J., Maharjan, J., Li, X., Coifman, K.G., & Jin, R. (2025). AI-Powered Early Diagnosis of Mental Health Disorders from Real-World Clinical Conversations. *ArXiv, abs/2510.14937*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2510.14937>

12. Ni, Y., Jia, F. (2026). A Scoping Review of AI-Driven Digital Interventions in Mental Health Care: Mapping Applications Across Screening, Support, Monitoring, Prevention, and Clinical Education *ArXiv, abs/2603.16204*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.-2603.16204>

13. Hull, T. D., Zhang, L., Arian, P., Malgaroli, M. (2025). Generative AI Purpose-built for Social and Mental Health: A Real-World Pilot *ArXiv, abs/2511.11689*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2511.11689>

14. Yoo, D. W., Shi, J. M., Rodriguez, V., Saha, K. (2025). AI Chatbots for Mental Health: Values and Harms from Lived Experiences of Depression *ArXiv, abs/2504.18932*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2504.18932>

References:

1. Kiro, L. Urbanovych, A. and Zak, M. (2024), "Intervention impact on quality of life in Ukrainians with post-traumatic stress disorder", *BMC Psychol*, vol. 12, no. 601. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40359-024-02109-6>

2. World Health Organization (2022), "Scaling-up mental health and psychosocial services in war-affected regions: best practices from Ukraine", available at: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/scaling-up-mental-health-and-psychosocial-services-in-war-affected-regions--best-practices-from-ukraine> (Accessed: 19 march 2026).

3. Yassenok, V. Baumer, A. Petrashenko, V. (2025), "Mental health burden of persons living in Ukraine and

Ukrainians displaced to Switzerland: the mental health assessment of the Ukrainian population (MAP) studies", *BMJ Global Health*, vol. 10:e019557. DOI: <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2025-019557>

4. Kuryshko, D. (2024), "Problems with the VLK and the mobilization of doctors. Interview with Minister Viktor Lyashko", *BBC Ukraine*, available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cyeejn44xr3o> (Accessed: 19 march 2026).

5. World Health Organization (2025) "Three years of war: rising demand for mental health support", available at: <https://www.who.int/czechia/news/item/24-02-2025-three-years-of-war-rising-demand-for-mental-health-support-trauma-care-and-rehabilitation> (Accessed: 19 march 2026).

6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2025), Order "On approval of the Healthcare System Development Strategy for the period until 2030 and approval of the operational plan of measures for its implementation in 2025—2027", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80#Text> (Accessed: 19 march 2026).

7. Goto, R. Pinchuk, I. Kolodezhny, O. et al. (2023), "Mental health services in Ukraine during the early phases of the 2022 russian invasion", *The British Journal of Psychiatry*, vol. 222 (2), pp. 82—87. DOI: doi:10.1192/bjp.2022.170

8. Li, H. Zhang, R. Lee, Y. et al. (2023), "Systematic review and meta-analysis of AI-based conversational agents for promoting mental health and well-being", *npj Digit. Med.*, vol. 6, no. 236. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41746-023-00979-5>

9. Nyakhar, S. and Wang, H. (2025), "Effectiveness of artificial intelligence chatbots on mental health & well-being in college students: a rapid systematic review", *Frontiers in Psychiatry*, vol. 16:1621768. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2025.1621768>

10. Feng, X, Tian, L, Ho, G, Yorke, J, and Hui, V. (2025), "The Effectiveness of AI Chatbots in Alleviating Mental Distress and Promoting Health Behaviors Among Adolescents and Young Adults: Systematic Review and Meta-Analysis", *Journal of Medical Internet Research*, vol. 27:e79850. DOI: <https://doi.org/10.2196/79850>

11. Zhu, J, Maharjan, J, Li, X, et al. (2025), "AI-Powered Early Diagnosis of Mental Health Disorders from Real-World Clinical Conversations", *ArXiv, abs/2510.14937*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2510.14937>

12. Ni, Y., and Jia, F. (2026), "A Scoping Review of AI-Driven Digital Interventions in Mental Health Care: Mapping Applications Across Screening, Support, Monitoring, Prevention, and Clinical Education", *ArXiv, abs/2603.16204*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.-2603.16204>

13. Hull, T, Zhang, L. Arian, P. and Malgaroli, M. (2025), "Generative AI Purpose-built for Social and Mental Health: A Real-World Pilot", *ArXiv, abs/2603.16204*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2511.11689>

14. Yoo, D. Shi, J. Rodriguez, V. and Saha, K. (2025), "AI Chatbots for Mental Health: Values and Harms from Lived Experiences of Depression", *ArXiv, abs/2504.18932*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2504.18932>

Отримано редакцією журналу / Received: 09.04.26

Прорецензовано / Revised: 17.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 21.04.26